

Tidens tanker.

Menneskerettighetenes dilemma

Av Gunnleik Jensson

Helt siden salig John Locke's dager har prinsippet om menneskets medfødte og ukrenkelige rettigheter vunnet stadig større innpass og sterkere anerkjennelse i den siviliserte verden, og en rekke demokratiske stater har i sine forfatninger tatt inn bestemmelser som tar sikte på å verne det enkelte individs rett og frihet mot overgrep fra statsmaktenes side. Den høyeste anerkjennelse har prinsippet fått gjennom den høytidelige og forpliktende erklæring som ble vedtatt av F. N.s forsamling for fire år siden.

Men dermed er ikke den helige grav bevaret. All verdens høytidelige deklarasjoner er til liten beskyttelse for individets frihet og rettslige stilling i staten, dersom et parti som har den formelle makt til det kan trumfe igjennom lover som faktisk berøver individet dets frihet og menneskerett, idet man påberoper seg mandat fra velgerne. — Og det er nettopp det som foregår i mange demokratiske samfunn i dag.

Under våre moderne og kompliserte samfunnsforhold kan man strides om hvor stor frihet det enkelte individ bør ha og har krav på, sosialt og næringspolitisk, men de elementære menneskerettigheter, som individet av naturen er gitt ved fødselen, skulle ikke kunne avkor-

tes eller gi anledning til fortolking.

Disse rettigheter er jo alle anerkjent som ukrenkelige fra statens side, og det ligger i sakens natur at det enkelte individ, eller en gruppe av individer, hverken kan fraskrive seg selv disse rettigheter eller foranledige at andre individers menneskerettigheter blir krenket.

Men så er det allikevel dem som påberoper seg velgernes mandat, og kaller det å gjennomføre folkeviljen, og her står vi overfor et problem som antagelig bør ha interesse for våre dagers samfunnsfilosofer.

Staten har ved bestemmelser i forfatningen og gjennom sin tilslutning til F.N.s deklarasjon forpliktet seg til ikke å berøve individet dets medfødte naturlige menneskerettigheter, det enkelte menneske kan heller ikke krenke det annet menneskes rettigheter, — kan da en gruppe individer på egne og andres vegne fri staten fra dens forpliktelser, gi den fullmakt til å krenke både sine egne og andre individers menneskerettigheter?

I så fall er alle menneskerettserklæringer uten reell betydning som beskyttelse for individet mot staten, og da må kampen for menneskerettighetene begynne forfra igjen — på et nytt plan.

Leif O. ... 15/9/1952